

CAZKEDİSİ

sayı 9

CazKedisi olarak yeni şeyler öğrendim ve her öğrendiğim şey, beni bir yeni yaşımla büyüttüm. Her yeni yaşım, yeni şiir ve caz kardeşleri taşıdı kalbime. Bundan iki yıl önceydi ve yine bir güzelim **İzmir Tuypa günüydü**, gözlerimi açtığımda yeryüzüne. Üçüncü kez şiir ve caz aşkına yüzüm suya dokundu. Koruluklardan ve ebemkuşağının altından geçerken, kocaman ve hırslı kediler beni küçümsediler. Küçümsediler, haklılar elbette. Çünkü benim minicik patilerim ve küçücük kirpiklerim vardı kimseyle kavga etmeyen. Onlar, büyük harflerle bağırıyorlardı aynalarına. Bense sımsıcak hayallerimi yeni aşklara açıyordum siyah beyaz bir cazın içten dokunuşuyla.

Desen: Azime Akbaş Yazıcı

- oğuz demir
- özdemir ince
- neval savak
- tomas gösta transtömer
- özkan mert
- hüseyin peker
- azime akbaş yazıcı
- mehmet mümtaz tuzcu
- hülya deniz ünal
- ilker işgören
- ayşe özgür aydoğan
- burcu firdevs demirağ
- kadir sevinç
- sarp keskiner
- langston hughes
- m. mahzun doğan
- hasan varol
- devrim dikkaya
- kader sevinç
- melih elhan
- yusuf alper
- hülya deniz ünal
- mutlucan güvendir
- yeşim ağaoğlu
- emre şahiner
- ümit yıldırım
- gülçin sahilli
- özgür balaban
- edip cansever
- barış erdoğan
- ibrahim tığ
- ufuk aymaz
- gülsüm ışıldar
- melek ertan
- yağmur sunar
- juan ramon jimenez
- ozan çororo

Dünya Şiir Günü Bildirisi, 2017

egemen berköz

şiir doğruyu söyler

Günümüzde insanlık sömürgeci kapitalizmin elinde usunu yitirmiş görünüyor. Alevler arasında kalmış bir akrep gibi kendini sokup öldürmek üzere. Üstünde yaşadığımız gezegenin tüm varlıkları, varsılıkları yağmalanıyor. Doğanın dengesi bozuluyor doymayan mideleri doyurmak için. İnsanlar açlıktan ölüyor yoksul ülkelerde, halklar aldatılıyor, birbirine düşürülüyor. Ve yalan bulutları yayılıyor milyarlar olan biteni görmesin, anlamasın diye. Ülkemiz de payını aldı, alıyor elbet bu şeytansı kurgudan. Kurtuluş Savaşı'yla kurduğu Cumhuriyet'le tüm sömürge ulusların umudu olan ülkemiz bir büyük yalanın tuzağında kıvranıyorsa bugün, ondan. İşte, bu karabasan ortamında tek umut şiiirdedir. Çünkü bir gezgindir şiir, bir araştırmacıdır. İnsanın ve toplumun kılcal damarlarında gezinir, en eski çağlardan uzak geleceğe uzanır. Gerçeği arar. Bir büyücüdür şiir. İnsanlığın en büyük varsılığı dillerin sözcükleriyle güzellikler yaratır. Çirkinliklere, kötülüklere karşı direnme gücü verir. Bir bilicidir şiir. İnsanlara gerçeği gösterir. Şiir doğruyu söyler. Yalan bulutları arasından bir ışık parlıyorsa, Bilinsin ki o şiiirdir.

●
●
●
●
●
ahmet günbaş
raslantı

M. Osman Akbaşak'a

Sırtımda eprimiş tozlu bir zaman!...
Uyudum uyandım yağmalandım

Sevda höyüğüdür dedim çatlar sonunda
Bu yüzden aklımı suya yatırdım

Baktım ki omzumda bir Amazon eli
kentini sevdirdi yakın mı yakın

Mermerin sabrına tutundum rahvan
okumu yoklayıp taşımı andım

Islak bir gül çıkarıp uzattı koynundan
alkımı boynunda güzel rastlantım

Ah, gümbür gümbürdü aşk hali!..
Kalbim yerinden sökülüyor sandım

Agora çeşmesinde çarşı-pazar
yitik seslerle akışıp avazlandım

Arılık duruluk doldu bahtıma
masmavi gülümserken Halkapınar'ım

Homeros dedemle Meles ağzında
Troya hüznüyle çalkalandım

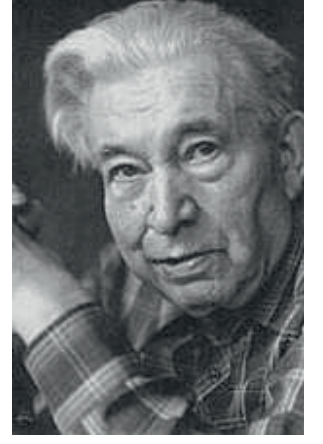
Bir salkım sevinçtim şarabı darda...
Yağmurda İzmir'e yakalandım!

jaroslav seifert

Jaroslav Seifert (d. 23 Eylül 1901 Prag; 10 Ocak 1986) Çek yazar. Jaroslav Seifert 23 Eylül 1901'de Prag'da doğdu. 19 yaşındayken Mesto Vslzach (Gözyaşları İçindeki Şehir) adlı şiirini ve bir yıl sonrasında da aynı adı taşıyan ilk şiir kitabını yayınladı. 1920'li ve 1930'lu yıllarda gazeteci olarak komünist ağırlıklı çeşitli gazetelerde çalıştı. Daha sonraları komünist rejimi eleştirmeye başladı.

1969 yılında Çekoslovakya Yazarlar Birliği başkanı seçildi ama komünist rejim onun çalışmalarına yasak koydu. Seifert, komünist rejimin ülkesinde insan haklarını çiğnediğini dile getirerek protestosunu sürdürdü.

1984'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Jaroslav Seifert 10 Ocak 1986'da Prag'da öldü.

JAROSLAV SEIFERT' ten 4 Şiir. Çeviri: Özkan Mert

1.

ampul

Ampullerin çevresinde soğuk ışık
huzursuz kanatların uğultusu.

Ve bay Edison

Kaldırıyor bakışlarını kitaptan

Ve gülüyor.

Kaç gece kelebeğinin

hayatını kurtarmadı ki!

2.

teselli

bayan, oh bayan ne kadar tatsızsınız
bütün gün yağmur yağdı sizin için.
Şu küçük mayıs sineği ne derdi:
hayatım boyunca yağmur yağdı?

3.

kadınlar üzerine şarkı

Herkes bana şunu söyledi:
unutma
aşktan daha büyük acılar var
dünyada.

Belki öyledir.

Öldürmek de bir acıdır,
ve öyleleri vardır ki,
hiç düşünmeden ve nedensiz
tekmeler bir ölüyü.

Belki öyledir.

Fakat savaşın sonu geliyor.

Böylesi bir anda
kim önemser
acılı şeyleri?

Belki ben.

Eğer topları
kadınlar kullansaydı
güller yağardı
tüm dünyaya.

Belki öyle.

Belki değil.

4.

akşam şarkısı

Dünyanın en mutlu
insanı kim gerçekten?
Gel, pencereyi kapatalım
perdeleri çekelim
ve anlatalım birbirimize
sen ve ben
ne hissediyoruz.

İzin verirsen
Her zaman yaptığım gibi
başımı rahminin üzerine koyayım.
Sen gene, her zaman olduğu gibi
uyu de bana!
Ben de uyumuş gibi yapayım.

Fakat nasıl uyuyabilirim
senin bacaklarının arasından
yayılan dalgalar
benim baygın gözlerimi
çılgınca taşırken uzaklara,
tanrı bilir nereye,
dudaklarının kıyısına?

O bilinçsiz sessizlik
yeniden geri geliyor,
kınamalar, iç çekişler, ağlayışlar,
o an anıların dikenleri
hatırlatıyor bize
sen ve ben
nasılız.

kimse savaştan güzel dönmez

özkan mert

1.
Sen kahvaltını yaparken
ya da gömleğini iliklerken
bombalarla yakılıyor
adını hiç duymadığın kasabalar
içindeki insanlarla: Kadın,erkek
çocuk ve tüm canlılar.
Bir kolu kopmuş kız çocuğu
bebeğini arıyor diğer eliyle.

Asker! Bir gece daha uyu.
Son kez bak yıldızlara!
Belki yarın güneşi görmeyeceksin.
Kim gönderdi seni buraya,unuttun!
Karşındaki çocuk düşman değil,Kardeşin!
Bunu sana söylemediler.

Seni savaşa gönderenlerin çocukları
neden yanında değil?
Çünkü onlar savaşmazlar,savaştırırlar

Kimse savaştan güzel dönmez.

2.
Savaş sonrası ortalık temizlenmeli
yıkılan binalar, yanan istasyonlar
yeniden yapılmalı
ve tren rayları onarılmalı,
ceset dolu vagonlar geçsin diye.
Elbette birileri para kazanmalı bundan.
Savaş milyonerleri olmalı.

Onlar! Savaşı çıkaranlar
Koltuklarında kalacaklar, televizyonlardan
ve meydanlardan bağıracaklar: Kazandık!
Kazandık! Kazandık! Zafer bizim.

Seni yanaklarından öpüp
madalya takacaklar yakana.
Ama sen o madalyanı okşayamayacaksın
Çünkü ellerin yok artık senin.
Ve anneler bir daha asla gülmeyecekler
çünkü çocukları yok artık.
Hiç bir savaş güzel bitmez.

Kimse savaştan güzel dönmez.

Foto: Gündüz Kayra

“su altında kanat çırpan üveyik”

Oscar Wilde, satırlarını çizmek için kaleminizi tetikte tutmanız gereken kitabı “Dorian Gray'in Portresi”nde “Güzel şeylerde güzel anlamlar bulanlar kültür ve zevkleri gelişmiş kişilerdir. Onlar için umut vardır” der. Edip Cansever'in “Su Altında Kanat Çırpan Üveyik” şiiri tam da bu söze denk düşer. “Bir çift Van sesi / Van'ın doğurgan sesi/ Bin çift nar düşürülmüş gibi dalından / Bu onun sesi / Sessizce yağın karda nar sesi”. Bu genel açıklamayı yaptıktan sonra, şairin “Su Altında Kanat Çırpan Üveyik” şiirine bir bakalım. Edip Cansever, şiirinden hareketle 1980'li yılların Doğu'sunu Van'ı inceliyor. Gündelik yaşamda var olan ve yeniden oluşan biçim ve üslupları betimleyerek yaşanan dönüşümü anlatıyor. Kentin mimari yapısına ve onun getirdiği açılımlara odaklanıyor. “Manastır çanı”, “Çeşmeler”, “Han avluları”, “Sunaklar”, “Dibek”, “Hoşap Kalesi” ve “ Bağdat Oteli” ne bakıyor. Kamusal alanın dönüşümünün incelerken erken modernliği, Batılaşma kavramını ve görsel kültürü Van'a özgü koşulları hesap ederek irdeliyor. “Su Altında Kanat Çırpan Üveyik” tam anlamıyla bir kent şiiri özelliğini taşıyor. “İyi geceler sana da / Oğlum motoru ısıt / İyi geceler Van / Yolumuz bir başka Van'a, Kars'a”.

Edip Cansever şiirinin temel damarından gelen orijinalite, anahtar ve metodolojiye ait kıstaslar, belirgin realitede kendisine yer bulur. Çünkü şiir, en son noktada, bir iç kanaması, yüksek frekansta duygulanım /artı değerlerin ve heyecan toplamının soluklandığı, öncelikle muhatabı kalbinden vuran bütünlükle

ortaya çıkar. Bu nedenle şiirin, diğer bir taraftan da, duygu yükünün zihinle birleşmesi sonrasında akıp giden, lirizm kazandıran, odağında kültürün harmanlandığı, dinamikleri sağlam referanslara dayanan büyük bir haykırış rolü ortaya çıkar. Tam bir güzellik abidesi olur. Bu yüzden de, bizi, bulunduğumuz yerden alıp başka yerlere götürür. Aynı zamanda, kâğıda, mürekkebe yansımada daima bir öncü güç, ferahlama durağı, sığınış ve iç kale yansıması barındırır. Edip Cansever, farklı kültürler, kişiler ve felsefelerden öğelerle beslenen şiirinde tek ve bütün olarak düşündüğümüz “kent” kavramını, o kavramı oluşturan, derinleştiren ve bütünleyen zıtlıklarıyla ele alıyor.

Kent; teknik, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel birçok konuların birlikte söz konusu olduğu bir mekan, bir yerleşmedir. Bu yerleşmeler çeşitli kültür ve sosyal yapılardan oluşması nedeniyle farklılıklar gösterirler. Kentlerin farklı karakterleri kent kimliği, kent profili ve kent imgesi kavramlarıyla açıklanmaktadır. Kent kimliği uzun bir zaman dilimi içinde biçimlenir. Kentin coğrafi içeriği, kültürel düzeyi, mimarisi, yerel gelenekleri, yaşam biçimi, niteliklerin karışımı olarak kente biçim verir. Kentin profilini doğal profili, sosyo-ekonomik profili ve insan eliyle yapılmış mekanın profili ile bir bütünleşmenin değerlendirilmesi oluşturur. Kent imgesi kentin yapılaşmış çevresinde gözlemlenen şehir tacı ile tanımlanır.

Çağdaş bir bakış açısından, saygımızı hak eden ilk şey, Edip Cansever'in kent yaşamının temeline insan psikolojisine dair gerçekçi bir anlayışı oturtma çabasıdır; ikincisi, onun kent yaşamının bir kurallar kitabına dayandırılmayacağı şeklindeki ısrarıdır. “Ve hüzündür kendiliğinden/ Han avlularında ağır ağır/ Yem kesen atların yükü/ Toplanan pazarlarda, kapanan dükkanlarda/ Bütün gün ip satanların, bakır satanların/ Doluşup cami çeşmelerine/ El yıkarken çığırıkları türkü/ Ve Tatvan'a giden vapur bir de/

Ekler bütün hüznünlere/ Bir sabah bir Van hüznünün özgünlüğünü”.

Satıhta hüznün insan yaşamı için derin bir örgütleyici ilke gibi görünmekle birlikte, satıhın hemen altında bunun yaşama sokulmasının fena halde rahatsız edici bir etki yarattığını görmeye başlarız. Çünkü, ilk başta, kent yaşamının mutsuz bir yaşam olduğunu göstermek üzere kullanılmış olsa da, Edip Cansever bizi bütün olarak yaşamlarımızın değeri üzerine düşünmeye teşvik ederek, gerçek hüznün fantezisinin hemen dışarıda yattığını formüle etmenin olanaklı olduğu koşulları yaratır. Bu şekilde hüznün kendi hoşnutsuzluğunu yaratmış olur. Şimdi, Edip Cansever bu baskıyı görmezden gelemeyecek kadar derin ve dürüst bir şairdir ve bunu teleolojik sisteminin genel çerçevesi içine sığdırmaya çalışır. Ama sanırım aşağıdaki dizelerde görüldüğü üzere, bu işe pek yaramaz. “Toprakla iç içeyim/ Biri kazıp bozmasa/ Alıp gitmese beni/ Batmadan yakalanmış çok eski bir güneşim/ Öyleyim/ Yeraltında gözleri kör mozayık/ Yeraltında yalnız gezen parmaklar/ Binlerce dibek konuşur/ Binlerce dibek çınlar/ Koşar buğday tozuna su altındaki üveyik/ Bir çift Van sesi/ Doğan güneşle bu, batan güneşin sesi”.

Edip Cansever, “Su Altında Kanat Çırpan Üveyik” de kente hem coğrafi hem de tarihsel açıdan yaklaşır. Kente içeriden bakar. Kente içinden bakar. Anılar, şairin bilinçaltında bir yangına yol açarken “Asurlu sert hüznün”, “Bizans gözleri”, “Tatvan'a giden vapur”, “Mavzer” imgeleriyle de şair, geçmiş ve şimdi arasında gidip gelen bir bilincin serüvenine dinamik bir nitelik kazandırmaktadır. Şairin kent coğrafyası oldukça geniştir. Bu coğrafya bir yönüyle İstanbul'u kucaklarken diğer yönleriyle de Van, Tatvan ve Kars'a kadar uzanır. Öte yandan, şair tarihsel mekânları da şiire taşır. Böylece şiirde adı geçen kentlerde yaşamış uygarlıklara ilişkin izler, şairin çocukluğuna yönelik ve yoğun çağrışım değerleri olan unsurlarla

uyanişa geçer. Aragon'un ifade ettiği gibi “Özü fırtına olan şiirde her imge bir fırtına yaratmaktadır.” Buna bilinçaltının yangını veya uyanışa geçmesi de diyebiliriz. Şiir, yansıtılmış bir bilinçaltı içeriğinin izidir.

Edip Cansever'in “Su Altında Kanat Çırpan Üveyik” şiirinde geçen “Bana bir resmini ver arkadaş / Ve söyle / Neresinden bulurum şu İstanbul'u” dizeleri çok masum görünse de gerçekte çok travmatiktir. Edip Cansever kent yaşamının dokusunu yırtar ve hiç kimsenin dolduramayacağı bir gedik açar, çünkü henüz onun yaptığı her şeyde bütün yaşamını hesaba katmasının yerleşik bir yolu bilinmemektedir. Edip Cansever kent imgesinin ete kemiğe bürünmüş halidir; yerleşik yaşam ve düşünce biçimlerinde saldırgan bir delik, yeni yaşama ve düşünce biçimleri oluşturmak için bir vesile. O bu travmaya kendini yok etmeye çalışarak tepki verir. “Kapamam gözlerimi, kapamam/ Korkarım kapayınca bir başka şehirde uyursam”.

Benim anladığım şekliyle olan şu: Van, Edip Cansever'in düşlerinin gerçekleştiği yerdir. Tarih ve coğrafyanın hüküm sürdüğü ve şiirine kalıcı bir konum edindiği yer. “Dokunma Van'a /Van köylüsü kendini çavlan gibi üretir/ Göl gibi dokur/ Ve beklemesini bilir, burkudur/ Eğiktir şimdi boynu, sen de eğiksin”. Daima ve her yerde nasıl yaşanması gerektiği sorusunu yanıtlamaktadır Edip Cansever.

Belki insandan çok bir tanrı için geçerli olan sevgiyi ilk defa olarak bu zamanda bu kentte bulur; ve bütün varlığı böyle bir güneşin ışınları altında meyvenin sonbaharda yumuşayıp tatlılaştığı gibi yumuşar ve tatlılaşır. Evet, tanrısallaşır ve güzelleşir. “Su altında kanat çırpan üveyik/ Her rengin başka rengi/ Resmini kendi çizer/ Düşünde kendini görür/ Kıyıları onun itiş biçimi/ Üveyiktir Van'da anmak anılmak/ Üveyiktir sanrının üvey kardeşi”.

DİP NOT:

Cansever, Edip: Toplu Şiirleri II, YKY, 11. baskı, 2001 Mart, İstanbul.

•
•
•
•
bâki ayhan t.

mızıka öğrenmeye çalışan yavru leylek

yetenekliyim dedi bize bakıp her şeye
şiire ayrı müziğe ayrı musikiye hem de
pırıl pırıl ama ince akan son ırmağa uzanıp
yetenekliyim ben dedi aşk gibi bazı şeylere

onu dinleyen annesi gururla güldü
senin gibisi bir daha gelmez dünyaya
zaten her şey bozulup kokmuş
herkes unutmuş ince güzellikleri
bir fil fincancı dükkânını yıkmış
bozmuş güzel ezberleri

zamanyoluna kurulan salıncaktır hayat
dedi babası ikisini dinleyen
birkaç böğürtlenle kanamış dudakları
hayranım ikinize de uçümüze de
fakat keşke bir komşumuz olaydı
bir duyan bir düşünen komşumuz
ay ışığında bacada ısınırken
mızıka eşliğinde şarkı söylemek kolaydı

yine de yetenekliyim dedi bir şeye her şeye
en çok da kardan güneşe göçmeye
kanatlarımda yüzyılların acısı
dudaklarımda böğürtlen tadı taze mi taze
geçen yaz bir kıza âşık olmuştum kış çabuk geldi
büyümüşüm göç yollarında
bacadan tüten duman bile aşka geldi
onu kanatlarımla sardığımda

yağmur oya uysal

1.

İçime korku veren şehrin karanlık dar sokaklarında, soğuk,
yürüdüm yanında elimden tutan yağmurun.

Bir derin soluk alıp, özeti ölüm olan hayatın yollarında
bir saçak altı aradım, bir sıcak yer başımı yaslayacak,
teselli verecek kimim kimsem yoktu
ve cezasız kalmıştı suçlu.

Hep orda, öyle derinde, artık kanamayan,
ama kendini hatırlatan
kabuk bağlamamış bir yara

ve yaramı gizlediğim el işlemeşi örtü
kalbimin sessiz harfleri kalemin kağıda döktüğü.

Ah beni ruhundaki uçuruma yaklaştırmayan sevgili! Bak,
henüz kurumamış suluboya bir resim kaderin çizdiği
göğsümde bir fırça darbesiyle açılan boşluk.

İçime korku veren şehrin karanlık dar sokaklarında, soğuk,
yürüdüm yanında elimden tutan yağmurun.

2.

Bir tülün ardında belli belirsiz görünen ağaran günün yüzü
suya düşen bir hayal kadar muhteşem
o karanlık ile ışık arasındaki incecik çizgi.

Kâinatın bir parçası olan parçalanmış hayatıma
acıyıp durmaktan vazgeçsem
susup dinleyecek ruhum
içimin sesini örtüp ansızın inen sesini yağmurun.

Yağmur ki gözyaşları gökyüzünün, şimdi
hain bir hançer gibi saplanan ilk aşkının sancısını,
anlatıp yine
büyükannem,
ağlatmıştır yukarda melekleri.

Hayallerin bile kalmadığı, kurulup tüketildiği zamanda,
oturup olmadık şeyler düşünmek
kaçıp sığındığım rüzgârlara kapalı odalarda,
iç konuşmaları
birkaç eski eşya,
sessiz kedisi evin

sokulur uyuruz birazdan
birbirine karışır düşlerimiz.

Baktım da hiçbir sırrı kalmamış cismime
gözlerinle senin
bir romanın altı çizilmiş satırları

ihanetin sindiği bedenle aramızda
görünmeyen bir duvar,
geceler boyu seyretsem de tavana yükselen ölü ruhumda
çaresiz sessizliği,
-bir gurur uğruna bahtından vazgeçmiş mağrur-, ben
katilini sevip, suçu kendinde arayan kurban.

Ey ruhuma eğilen okur! Belki kesişmiştir bir şiirde
yabancı olmadiğın kederlerimiz
gitmesine göz yumduklarımız, geçip gitmeyen bir sızı
ve anlatılmaz bir hissediş, içime, göğsüme ılık ılık akan
bir sıcaklık olan, aşk.

Bir tülün ardında belli belirsiz görünen ağaran günün yüzü
suya düşen bir hayal kadar muhteşem
o karanlık ile ışık arasındaki incecik çizgi.

3.
Günahlarıyla aydınlanmış bahçesinde geziyor da benim olana
el koyanlar,
gözyaşlarımı gizleyen yağmurun, kuşların,
uğramadığı bahçemde yaban otlar.

Durup düşünüyorum da bazen,
kanatıp, acıtmış mıdır ellerini
parçalanmış hayatımın sırça kırıkları.

İçimde, saklı kalmış bir aşkın
dilden dile gezip kirlenmemiş anısı, önümde
boşuna yaşanmışlığın derinleşen boşluğu,
boşluğun çağrısına kapılıp kendimi bırakmak korkusu

kader deyip kabullenilen
rahatlatan avuntu.

Orda, uzaklarda, yağmur bekleyen bozkırda, kurumuş,
kopmuş,
yuvarlanan çalılara takılan yıllar

artık yasının içine kapanmış kalbimde
eşsiz bir gün batımı.

Uzanıp, beni kendine çekip saran, yanımda yer açtığım
yalnızlık.
Ve sen sevgili, başka bedenleri okşayan ellerin
saçlarımda dolaşsa yeterdi.

Günahlarıyla aydınlanmış bahçesinde geziyor da benim olana
el koyanlar,
gözyaşlarımı gizleyen yağmurun, kuşların,
uğramadığı bahçemde yaban otlar.

4.

İlkyazın yağmuruyla canlanan solgun yüzü değil sadece bahçenin
kim varsa affetmenin erdemiyle cezalandırıp, arındım.

Çıkıp tuzaklarla dolu karanlık ormandan, buldum
el yordamıyla yolumu
varoluşun esrarına dalıp giden gözlerim
ve gün günden yok oluşa yaklaşan adımlarımla,
harflerin aynasından seyredip sevdim kendimi,
sevdim giderayak, beni ağırlayan yeryüzünü.

Atıp ölü toprağını üstünden, sızıyor rüyalarım
geçmişe gömdüklerim,
zamanın ve mekânın var olmadığı, ürperten
o eski karanlıkta, hâlâ orda,
içime, ruhuma sığınan,
gözyaşlarımı bastıran çocuk kucaklıyor beni.

Hayatın kapısını tekrar çalma şansım olsa,
yeniden dönebilsem başa,
tutup elinden yürürdüm
şimdi içinde olduğum zamana

annesi ben olmalıydım kayıp çocukluğumun.

Hadi sarılıp uyuyalım da, acıtan ne varsa unutalım
hem erkenden kalkıp seyretmeli,
ilk sabahı yarın yeryüzünün.

İlkyazın yağmuruyla canlanan solgun yüzü değil sadece bahçenin
kim varsa affetmenin erdemiyle cezalandırıp, arındım.

Desen: Oğuz Demir

■
■
■
■
mehmet sarsmaz

metin altıok üzerinden şiirin düşünsel derinliği(1)

“Dünü yorumlayıp geleceği okumada hep şairler haklı çıkmıştır” diyen Metin Altıok; iyi şiirin sorgulanmaya fırsat vermeden okuru etkilediğine, ona belli bir duygu ve düşünce yüklediğine değinir. Duygu ve düşüncenin olduğu yerde anlamın da olduğu kanısındadır. Ona göre şiirden aldığımız tad salt anlamından gelmemekte, sözcüğe anlamını veren ses yapısı ve tınısının da önemi bulunmaktadır.

Şairin düz ve yalın söylemekten korkmaması gerektiğini düşündüğü için, “şairaneliğin” bir şairin en büyük düşmanı olduğunu savunur. Ona göre aslanan, şiiri şöyle ya da böyle işleyip sahici kılmaktır.

Altıok'a göre şair duyarlı bir insan olarak yaşadığı dönemi iyi okuyan ve değerlendiren bir kişidir ve yaşadığı dönemin çalkantılarından etkilenir. Duyarlı olmanın doğal bir sonucudur şairin yaşadığı acı ve mutsuzluk; çünkü şair ne insana olan sevgisinden ve inancından vaz geçebilir, ne de somut durumun kötülüğünü görmezden gelebilir. İçinde yaşadığı toplumun insan kirlenmesinin yine insanla aşılabileceğini ve çarenin insanın iç değerlerinde olduğunu bilir. Altıok'a göre şiirin görselliği göze yönelik bir görsellik değil, insan zihninde canlanan söze yüklenmiş bir görselliktir.

Şiirsel duygu sayesinde geçmişin duygu varsıllığını okura aktaran şair, kuşağın kuşağa aşısını sağlar ve geleceğe dönük bir akışın yatağını genişletir. Şairin geçmişin duygu varsıllığını aktarırken bu duygu varsıllığının yatağını genişletmesinin kendinden kattığı yeni değerlerle olacağı açıktır. Bu çerçevede Metin Altıok

şiirindeki felsefi uçların düşünce derinliği bağlamında neler olduğuna “Bir Acıya Kiracı”(2) adıyla yayımlanmış “bütün şiirleri”nin penceresinden bakmaya çalışacağım:

1976 tarihli ilk kitabı Gezgin'in 'Öndeyiş' adlı giriş şiirinde, “Yeni bir ülke yoktur, / Diyor o ünlü şair; / Ne de yeni denizler / Nereye gitsen bu kent, / Seni peşinden izler.” derken şairin iç dünyasının ufkunun genişliğinin onu yeni arayışlara sürüklediği görülmektedir. 'Tesbih' adlı şiirindeki, “İmamesidir dağlar bir gurbet tesbihinin” dizesinde betimleme içinde, şairin evrenle bütünleşme duygusunun izleri görülmektedir sanki. 'Sis' adlı şiirindeki, “Ölümü tastamam ezberledim de geldim” dizesinin ardından, “bir top yangın edindim”, “ömrümün külüydü savrulan”, “yanmış bir günün sürüklenen kanatları”, “o küçük yangınımla” gibi sözcüklerle karşılaşmamız bir rastlantı mıdır acaba? Gezgin'in yayım tarihi henüz 1976'dır, Altıok'un burada kimi Nietzsche okumalarından geçtiği açıkça bellidir sanki; kitabın 'Sondeyiş' adlı son şiirinde, “Kendine yük haline gelince, / Koru kendini asıl kendinden.” / “Ben bildiğim o senden” dizeleri yanında, “Sen de saygılı ol kendine” dizesini görmek sevindirici olsa da uçlarda gezinmektedir ozan tehlikeli bir biçimde.

1978 tarihli “Yerleşik Yabancı” adlı ikinci kitabının ilk şiiri 'Yerleşik Yabancı'nın son iki dizesi ünlüdür: “Ölsem ayıptır, sussam tehlikeli: / Çok sevmeli öyleyse, çok söylemeli” (s.43).

Diğer yandan 'Masa' adlı şiirinde; “Ne zaman bir masaya otursak, / Seninle karşı karşıya, / Masa durmadan uzuyor aramızda” gibi dizelerinde de duyguların evrene ve evrendeki nesnelere yansımalarını betimlemenin özgün bir örneğini sunmaktadır.

Altıok, 'Erkenci' adlı şiirindeki, “Güneş henüz batmadan / Şaşırmış da vaktini, / Çalmış göğün ucundan / Sarhoş bir ay erkenci ” dizeleri de hoş çağrışımlarla gönendirir ruhumuzu. 'İklim' adlı şiirinde toprağın da bir kişiliği olduğunu söylemektedir, her insanın nasıl ki bir iklimi varsa... Ve toprağı anlatmakla, insanı anlatmayı benzeştirir. 'Telgraf Direkleri' şiirinde, “Kuşlar ki

bozkırın apoletleri” dizesi görülür; 'Göğsünde Bir Kuyudur' şiirinde “göğün buruşturulmasından” söz eder. Bu tür imgelerinde ayrıksı bir düşünce derinliği görülmektedir Altıok'un. Düşünce derinliği insan ve doğa sevgisiyle birleşir ve aşkla taçlandırılır: “(...)İnsan dediğin saçaktaki / Güvercinin farkında olacak / Ve bir çiçek açacak kendince. / Bu aşk var ya bu aşk; // Dikkat / yangında ilk kurtarılacak.” (Uyarılar, s. 85).

1980 tarihli Kendinin Avcısı kitabında; “Düştüm peşime izledim / Sanki ben ve bendim / Önümsıra, ardımsıra / Dehlizinde kendimin” (...) “O mu öndeydi, ben mi?”(...) “Av mıydım, avcı mıydım?” dizelerinde kişinin kendisiyle savaşımının boyutlarını genişletmektedir.

'Kiracıyım Bir Acıya' adlı şiirinde ise ilk dize, “Sen ey kendiyle yetinen” dizesi başlı başına bir “iddia” özelliği taşır; “Ama boşluktur biraz da / Bir kuşu biçimleyen” dizelerinde taocu bir arka plan sezilir. Aynı şiirde, “Sen şaraba banılmış ekmek;” dizesi de dikkat çeker; bilindiği üzere hristiyanlıktaki “efkaristiya” töreninde İsa'nın son akşam yemeğine gönderme vardır, şaraba banılmış ekmek kutsal ekmektir, şarap İsa'nın kanı, ekme ise etidir. İncil'de, “İşte, dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı'nın kuzusu!” anlatımı yer almaktadır (Yuhanna 1-29). Konu geniş, efkaristiya'nın gizemini kavramış görünmektedir Metin Altıok.

1982 tarihli 'Küçük Tragedyalar' adlı yapıtını “Kızım Zeynep için” ithaflıyla yayımlamıştır. Kitabın 'Öndeyiş'inde Sezen Aksu'nun seslendirdiği dizeler görülür: “Bedenim üşür, yüreğim sızlar / ah kavaklar, kavaklar! // Beni hoyrat bir makasla / eski bir fotoğraftan oyduklar” (...) “Ah kavaklar, kavaklar! / Acı düştü peşime ardımdan ıslık çalar.”

1987 tarihli “İpek ve Kılaptan” adlı kitabının 'Sürgün' adlı şiirinde, “Kendine sürgün / Bir garip kişiyim; / Sabah akşam imza veren” der ve bilmemesi gereken şeyler öğrendiğinden söz eder. “Acıya tezhibim / Hüzne redif” der diğer yandan. Aynı şiirde, “Tekinsizim size göre / İbret için / Yakılması gereken” demektedir

(s.177). Bu şiir bütünlüklü bir incelemeyi gerektirmektedir..

1990'da yayımlanan Dörtlülükler ve Desenler adlı kitabının 240. Sayfasındaki iki kuşun birlikte çizildiği desen Bir Acıya Kiracı adıyla yayımlanan “bütün şiirleri”nin kapağında yer alan desendir. “Onyedibinyüzyetmişbeş gün geçirmişim / Kırkyedi yaş üzerinden hesabettim” demektedir bir dörtlüğünde, aynı dörtlüğün son dizesinde, “Neyse, üç gün sonra nasıl döneceksin?” demesi düşündürücüdür, sanki İsa'nın çarmıha gerilmesinden üç gün sonra dirilmesine bir gönderme içerir.

1991 tarihli Süveydâ adlı kitabında çeşitli biçim deneyleri görülür. 'Gazeller'in son beyitlerinin ilk dizelerinde “altıok metin” sözcüklerini yineler ve bu gazellerin biçimi de ayrı

bir incelemeyi gerektirmektedir. 'Kalana Gazel'in son dizesi, “Son askeri darbeden birkaç cılız alkış kaldı” dizesi dikkat çeker.

'Cemal Süreya İçin Beş Şiir'den 'Misilleme'de Cemal Süreya'yı imgeyle gerçek arasında gidip gelen şiirin kilitli dili bir “pericik” sayar Metin Altıok, o ölünce her şeyin yarı yarıya eksildiğinden söz eder. 'Benden Öte Aşka Doğru' adlı şiirde de şairin ölümü utandırdığına değinir sanki: “Bakın görün ölümün başı nasıl önünde.” diyerek. Bir diğer şiirde, “Yağmur sonu ıslanmış bir çimento taşlık var; / derinliğiyle gökyüzüne şirk koşan” demesi de ilginç Altıok'un; “gökyüzüne şirk koşmak” anlatımı şairin “doğal bir dini savunduğu” sonucuna götürmektedir bizi. Bu bağlamda, “Esirgeyen bağışlayan beş bin yıllık el izi var; / İnsanın kutlu yaşam savaşından” demesi de önemli. “Sahi o ölümü ben ilk nerde ölmüştüm” diyebilen bir önsezi.

1992 tarihli Alaturka Şiirler kitabındaki 'Bir Kirpi Edindim Kendime' adlı şiirinde, şiiri bir kirpiye benzeten Derida'yı anımsatır. Köylü kurnazlığından ve kentli bilgiçliğinden yakınan bir tavır vardır. İnsanların aslında birbirlerini sevmediğini düşünmekte, geçmişine paslı bir fermuar çekmek istemektedir. “Akşam karar verdim / Gidip Dinçer'i bulmaya” dizesi dikkatimi çeker (s. 334). 'Büyük Saat' adlı şiir iyi bir Turgut Uyar güzellemesidir (s.339). 'Memleket Otel'i

şiiirinde de Edip Cansever dillendirilir. 'Orta Direk' şiiirinin ilk iki dizesi de, "Bindokuzyüztülmüşlardı, / Öğrenciydim felsefede;" biçiminde anlatımcı bir biçem içerir kimi diğer şiiirleri gibi. 'Çocuk ve Sevdalı' adlı şiiirinde de Nusret Hızır'ı konuk eder dizelerine.

Hesap İşi Şiiirler adlı kitabı da 1993 tarihli ve 'somut şiiir' dediğimiz deneysel şiiirin özgün örneklerini sergiler.. 'Bir Uyumsuz Rastlaşma' adlı şiiiri en dikkat çeken ve ünlüsüdür bu çalışmaları: "Yangınlardan geliyorum dedi adam ve yangınlara gitti yanık / Depremlerden geliyorum dedi kadın ve depremlere gitti yıkık" biçimindeki iki dize bir çarpı imi olarak konumlandırılmıştır sayfada, bu biçim seçimiyle okumayı da yönlendirir şair. "Gitsenmesen" ve "Kalsanmasan" gibi yeni sözcükler de ürettiği görülür.

1994 tarihli Soneler adlı kitapta yirmibeş sone vardır ve üçyüzelli dizeye karşılık gelir. Onbirinci sonedeki, "Aklımda dimdik duran çarmık" dizesi dikkat çekmekle birlikte, "yırtık lastik", "terminal büfesi"

gibi tamlamaları da şiiire sokar. Yirmibeşinci sonenin ilk iki dizesinde, "Bir iblisim, bir meleğim var benim; / Aşk ve şiiirdir gizli değil adları" bazen iblisinin melekleştiğini, bazen meleğinin iblisleştiğini belirtir; dini simgeleri yaşamla buluşturabilme cesareti önemlidir Altok'un. "Sevmeyi deneseydiniz; / Bu yolu seçmezdi belki" diye bir 'kimliksiz ölü'den söz ederken insancıdır. 'Öyle Bungunum Bir Bilsen' adlı şiiirinin son dizesinde, "Veysel be, ömrümüz, ömrümüz de bitecek" derken hangi Veysel'dir konuşulan? Veysel Öngören geliyor usuma. "Dedim-Dedi" adlı şiiiriyle bitiyor Soneler kitabının 'Kalanlar' bölümü ve Bir Acıya Kiracı, şu dizelerle: " -Evet-dedi-sevgidir / Günü geceye bağlayan / Ve geceden damıtan yeni bir günü. - / Dedi ki -Sevgi bağışlamaktır- / Ceyhun ağabey bağışladı ölümü."

(1) 21 Mart 2017 Dünya Şiiir Günü, TYS-Bergama Belediyesi Etkinliği panel konuşma metni.

(Bu metin asıl metinden kısaltılarak oluşturulmuş, sunum sırasında da kısaltılarak sunulmuştur.)

(2) Altıok, Metin, Bir Acıya Kiracı, Kırmızı Kedi Yayınları, 5. Basım, Mayıs 2016, 444 sayfa.

bulanık bozuk sone

soner demirbaş

bu havada dağın darma kelimelerle
cümle geceyi topluyor öteki şiiir
ve kapı aralığından bakıp çekiliyor
telaşlı kentin ara sokaklarına

umudu ufka gömülü göz kamaştırır
renkler değil dar kapıdan taşan
her an'ın bir sonraki an'a eklenişi
ve beklentinin bulanık bozuk yankısı

bahçedeki ağacın ormana feryadı
o başlangıçta buluyor suretini
savruluyor sonra sırtına alıp rüzgârını

darma dağın kelimelerle bu havada
göz kamaştırır umudu ufka gömülü
bahçedeki ağacın feryadı ormana

bir köşeye sandalyemi attım
ustamı seyrettim
dayak yemek pahasına kum adamlardan
kovulmak da olsa sarı yazlardan
Memet Fuat'ın dünya mirası yazılarını
yazdığı masadan seyrettim
kıskanacak vaktim olmadı ustayı
sandalyesinde nasıl oturduğunu izledim
damarımı yırtıp dengemi kaybettim
güneşim sönmeye yüz tuttu
İzmir'e geldim, Samim Kocagöz'ün
o koca Karşıyaka bulvarında
eşyalarını öperek aldım avucuma
ne de olsa kurtuluş savaşından barut kokusu var
Kalpaklı ustamın yazdığı satırlarda
limonlu çay verdi bana
bunca acılı günlerin üstüne artar bile dedi
köstekli saatine yükledim
anlat dedim, nasıl aşarız bu ara zamanı?
karlar gevşek günümüzde
kuru lokmaya bile razı insanlar
kan kaybından hayatını kaybetti
yazan parmaklar
kendimize çocuk kahramanlar icat ettik:
Pinokyo, Peter pan!
çok hasta taşıdık, ambülans, türbulans ne dilersem
çoğunu gelin arabasına taşıdık gördüklerimin
sonunda Cemal Süreya'nın evine geldim
elime tutuşturduğu pusula hala elimde
babalık hakkıyla verdi bana
erdemin adresi dedim, onun şiirini sevmek
oyunu durdurun dedi
Edip Cansever'e uğra, o cambazlığın adresidir
tel cambazı Turgut Uyar olsa da
dağılmayan dumanlar arasında hep ağaç kesti onlar
Şiir dalına yaktılar fitillerini
kovanı yağmalıyor bizim kuşak şairleri
parmağı parmağınıza bitiştirin dedi
yıkık gönüller evi aydınlatsın
çürüğü bile güzeldir yazılan şiirin
külü de güzel ölenlerin
usta seyretmek iyidir işin ucunda

siz kovmuyorsunuz, ben kendim gidiyorum
cehennemi seyrettim bu dünyada
biçeğim keresteye talaş tozu ekledim
öğrenme tutkum bitmedi sonunda
oluklu oyma kaleminle bitirdim yazdıklarımı
Cemal hocama pranganın zincirlerini verdim:
Memet Fuat'a deniz tutması bakışlarını
mermer yolda çürürken ellerim
adresini şaşırmayan bendim
ustalarımı seyrettim
canıma can eyleyen adlarıyla
Akdeniz'in kilidine bir daha eklendim

O vakitler şiir aklından başlıyordu bulanmaya
Egekent'ten geliyordu şubat körfez kirlisine
Çok genç yanlışların ışıkları sabaha dek yanıyordu
Otobüslerde sıkışık defterler doluyor bi sonraki durakta inmiyordu
Yastık altlarında şiir buruşuyor roman yükseliyordu
Şaşkınlık sabahtan başlayıp başka dizeye dek öksürüyordu

O vakit solgunluk neydi baskılı bi tişörtten başka
İçimizin tülbendinde ekşiyerek süzülen
Kanar mıydı kotunda karasında tişörtün
İsrarlı bi direnmede vazgeçmeyen mırıltı
Kabukta soyulan çekirdekte kırılan içtik
Yosunlaşmayan şeylerdik şimdi kımıldamayan

Dolanan kıvrıcıkları taranmıyordu dalgadan
O vakit Kordonlu bir tenya kıvrılıyordu durmadan
Ovaya kıvranıp denize sancıyordu
Geçemiyordu aklımızın kumaşından
Karşyaka vapuru raylarda ötüyor
Bozkır'ın yırtmacından İzmir görünüyordu

Yerel bir imdat frekansından yayın yapıyordu kalbimiz
Yolun karnındaki karanlık trendeydik

Desen: Oğuz Demir

m. mahzun doğan

caz günlükleri

“kimse atını buradan sulamıyor”

17 Ekim 2007, Çarşamba, Ankara

Dün akşam, **Fadıl** (Oktay) ve **Dadal**'la (Günçe) buluşacaktık. Tunalı Hilmi Caddesi üzerindeki bir birahane... Tapas'ta... Saat 20'de buluşacaktık. Geciktim. Gitmekle gitmemek arasında ikirciklendim çünkü yine... Vardığımda, 21.00 sularıydı. Fadıl, “*Tam seni konuşuyorduk. Bugün de gelmeseydin, evini basacaktım*” dedi.

Papirüs Dergisi'nin, Ağustos 1960 tarihli ilk sayısını götürmüştüm yanımda. Çünkü, Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü olarak **Ergin Günçe** gözüküyordu. Onu gösterdim Dadal'a... Dergi varmış onda... Yazı İşleri Müdürü olarak Günçe'nin gözükmesinin nedeni ise, **Cemal Süreya**'nın devlet memuru olmasıymış. “*Bu sayı nasıl yayımlanmıştır biliyor musun?*” dedi. Bilmiyordum elbette... Cemal Süreya Fransa'dan bir otomobil almış imiş. Onu satın, onun parasıyla çıkarmışlar...

Bir de yeni şiir kitabım... “*Sanki Yalnızdım*”... Ondan imzaladım... Fadıl, kitaba hızla göz gezdirdikten sonra, “*Rükû*” şiirinin olduğu sayfayı açıp, Dadal'a gösterdi... Bu şiir, onun çok sevdiği, önceden de bildiği bir şiir elbette... Dadal okudu şiiri... Yorumu ilginçti...

Ankara'dan Sivas'a çok yolculuk yapmış... Arabayı kendi kullanmış çoğunda. Ancak, Yozgat'a varınca, direksiyondan kalkıyor, yanındaki kişiye bırakıyormuş şoförlüğü... Yozgat'tan Sivas'a dek, yalnızca çevreyi izlemek istiyormuş. Benim şiiri okurken de

bu duyguyu yaşamış...

“*Türkçe yazılmış bir şiir*” dedi... Bu nitelemeyi yaparak, birçok kişiyi kızdırdığını söyledi... **Turgut Uyar**, **Ece Ayhan** ve **Can Yücel**'in Türkçe yazmadığını, **Nâzım Hikmet**'in bile birçok şiirinin Türkçe olmadığını söyledi...

Bir de ilginç bir şey anlattı. Ergin Günçe'nin ölüm tarihi 1983... O tüm şiirlerini bir yıl gibi bir sürede yayıma hazırlamış 1984'te sunmuş Can Yayınları'na... Uzun süre bekletilmiş kitap... Basım tarihi 1988. Nedeni mi? **Hilmi Yavuz** engellemiş. Sonradan, Can Yayınları Sahibi Erdal Öz'ün bir masa söyleşisinde, yanında bulunan bir Ergin Günçe öğrencisi iletmış ona bu bilgiyi...

Dadal anlattı... 1969 yılı... Sol örgütlenmeye bir ad arıyorlar. Devrimci Güç Birliği diyorlar... Ergin Günçe de orada... O daha kısa bir ad öneriyor... Dev-Genç. Bu ad kullanılıyor sonra. Gazeteci **Mustafa Ekmekçi** tanıştıymış bu anın. 1982 yılında, Ankara Notları'nda yazmış da... Üstelik, o sırada ODTÜ'de görevliymiş Günçe. Kızmış Ekmekçi'ye. “*Niye yazıyorsun? Başına iş açacaksın*” diye...

Bir de çocukluk anısı anlattı. Gölbaşı'na gitmişler... Helikopter böceği görmüşler. Dadal küçük bir çocuk... Adını sormuş böceğin. “*Helikopter böceği*” demiş babası. Dadal yeni soru yöneltmiş ona:

“*Helikopter icat olmadan bu böceğin adı neydi?*”

***

Dadal'la beraber yürüdük Atatürk Bulvarı'na dek. Paris Caddesi'ne çıkan dik bir merdivenli yokuş var orada... Yazanlar Yokuşu'ymuş... “*Yazanlar Sokak mı?*” dedim. Güvenlik Caddesi'nden Hoşdere'ye çıkan bir Yazanlar Sokak vardı. Öğrencilik yıllarımdan, 1980'lerden bilirim. Onun başlangıcı ta Atatürk Bulvarı'ndanmış demek...

(17.00)

26 Ekim 2007, Cuma, Ankara

Ergin Günçe'den müthiş bir yalnızlık dizesi... “*Göl*” şiirinden...

“*Kimse atını buradan sulamıyor*”.

(18.15)

10 Kasım 2007, Cumartesi, Ankara

Saat 17.00'de, ÇAĞŞAD Yönetim Kurulu Toplantısı vardı. Kocatepe Camisi'nin oradaki kafeteryada... Gittim. **Fadıl** (Oktay), **Ali Hakan** (Düz) ve **Mahir Ağabey** (Özel) oradaydılar. Sonra Metin geldi. Sonra Nevzat... Neler mi konuştuk? Ergin Günçe Şiir Yarışması Seçici Kurulu'nun kimlerden oluşacağını... **Ayten Mutlu**, ben, **Fadıl Oktay**, **Dadal Günçe**, **Afşar Timuçin**, **Kemal Özer** ve **Leyla Şahin**. Böyle düşündük.

Nevzat, Afşar Timuçin, Kemal Özer ve Leyla Şahin'in üyemiz olmamasıyla ilgili olarak, sıkıntı doğabileceğini söyledi. Öyle bir gereklilik olmadığını savundum. Sorumluluğu, yani Genel Kurul'da, üyelere eleştiri gelirse yanıtlamayı üstlendim. Kabul ettik. Yarışma koşulları üzerinde durduk. Birinciye bin YTL ödül verilecek. 2007 içinde yayımlanmış kitap ya da kitap oylumunda dosyalarla katılabiliriz. "Son katılım tarihi 1 Mayıs 2008 olursa, Haziran'da da sonuçları açıklarız" dedik. Özgün bir anlatım, imgesel yapı, Türkçe'nin doğru kullanımı, arayacağımız koşullardan olacak.

***

Giderken, tam altı gazete bayisinden sordum, Cumhuriyet'i bulamadım. 10 Kasım nedeniyle, Atatürk'le ilgili bir sidi vereceklerdi. Edinememiş oldum.

(23.50)

14 Kasım 2007, Çarşamba, Ankara

Fadıl Oktay geldi akşam... Güya dergi üzerinde çalışacaktık. İnternet sitesi üzerinde çalıştık. Yeni yazılar, fotoğraflar ekledik. Güncellenmesi gereken kimi duyuruları sildik... Ergin Günçe Şiir Yarışması'nın duyuru metnini yazmıştım bilgisayarda. Onu okudum... Onun üzerinde çalıştık biraz da...

Bugünse, akşam **Aytekin** (Karaçoban) ve **Osman**'la (Namdar) birlikte olacağız, Ormanevi'nde... **Orkunt Levent**'e de (Boya) elektronik mektup yazmıştım, belki gelir diye... Derginin yeni sayısı çıkmış. Onun

postaya hazırlığıyla uğraşacakmış. "Ama belki uğrarım" diye yazmış...

***

Ekonomi Muhabirleri Derneği'nin (EMD) yayını olan Ekonom Dergisi, düzenli olarak geliyor... Elbette, bakıyorum hepsine de, edebiyat dergilerinde duyduğum heyecanı duymuyorum... Hani, gelir gelmez hemen açıp bakmıyorum, kimler neler yazmış falan diye... Yine öyle oldu... Dergi geleli neredeyse bir hafta oldu. Açıp bakmamıştım... Bugün, açtım, karıştırıyorum ki, sürpriz! Benim, **Teoman Erele**'le ilgili anı yazımı ("Yılanı Ezmedi de...", Ekonom Dergisi, Eylül 2007, Sayı: 33) yayımlamışlar. Bir yılı aşmıştı yollayalı. Beğenmediler, yayımlamayacaklar diye düşünüyordum. Yolladığım gün usumda... Elektronik mektup gelmişti, derginin gündem toplantısı için. Gitmek istedim. Sonra vazgeçtim. O gün, bu yazı üzerinde uğraşmıştım. Yollasam dedim. Yolladım.

(17.05)

5 Aralık 2007, Çarşamba, Ankara

Sanat Kurumu'nda, pazartesi akşamı söyleşisini yazmamıştım. Da... Yine bir rastlantıdan söz ederek başlamalıyım, o akşamı anlatmaya... **Sevgi Türkay** söze Kars anlarıyla girdi. Yolda, yolcuları incelerken Gülten Akın'ın şiirini anımsamıştım. Şiirdeki Boyacı Hasan ve Dilber, Karşlı...

AYŞE ANASINI GÖREMEZ

Karsın Seliminden boyacı Hasan

Dilbere hükümet nikâhı kıydırdığında

Ayşe yedi aylıktı karnında

Ulan karı, dedi boyacı

Menim çocuğumu doğuracağısen

Seni nikâh edeceğim resmen

"Herif senin kölen oluram

Ayağın altında ölürem"

Sanyordu ki Dilber

Seyyar boyacı Hasanın

Resmî karısı olursa eğer

Değişecek hayat birden

Hanım olacak, Dilber hanım
Alacak eline naylon çantayı
Öyle işe mişe değil
Gezmelere filân gidecek
Bir giyinip bir süslenip
Hasanı bekleyecek akşamına.

“Herif senin kölen oluram
Ayagın altında ölürem”
Ayşe doğduğunda resmen
Boyacı Hasanın kızı diye
Yazıldı Selim nüfus kütüğüne
Hepsi bu
Başka bir şey değişmedi
Hayat daha ağır yüklendi
Dilber hanımın sırtına
Hepsi bu.

Bir de
Dilberi başkasına
Kaçıp göçecek diye korkan Hasan
Korkmadı
Öfkesi daha bir yağlı
Sillesi daha bir kavi
Yumruğu daha bir oturaklı
Ciddi aile müessesesi
Azatlı kölesiyken, azatsız kölesi
Vurdu, yaraladı, onarmadı”
(Seyran / Bütün Şiirleri, Can Yayınları,
1982, İstanbul)

***

Kars'ı, büyülü bir kent olarak anlattı Sevgi Hanım. Kültürlü, demokrat yaşama tarzına sahip bir kent olarak. **Orhan Pamuk**'un “*Kar*” romanındaki gibi değilmiş yani... Orhan Pamuk'un kendine de söylemiş bunu.

***

Sevgi Türkay söyleşisine gitmeden, internette hakkında arama yapmış, yaşamöyküsünü bulamamıştım. Çok yerde geçiyor da adı, yaşamöyküsü yok. Oyunların giysi tasarımcısı olarak

geçiyor... İyi ki, **Atila** (Gürçay) yaşam öyküsünü getirmiş yanında. Onu okudum. Ayrıca, şunları söyledim:

“*Edebiyatta çevirmenlerin kaderine benziyor tiyatrodaki giysi tasarımcılarının yazgısı da... Oyunun yazarı ve yönetmeni, oyuncular kalır da usta... Giysileri kimin tasarladığı kalmaz... İşte Türkay da tiyatronun bu gizli kahramanlarından birisi.*”

Daha önce ise, tiyatronun tüm sanat dallarını buluşturduğunu vurguladım. Müzik, resim, şiir, edebiyat...

***

Ergin Günçe'nin “Yargı Yöntemi Dersleri” şiirini aktardım bilgisayara. Bir bölümü şöyle:

“*Nerde kalmıştık, nerde kalmıştık
Açık havada kurarlar bir terazi, Ders Üç
Stadyumlar, alanlar dolusu işçiler ve çocuklar*

*Sağduyu solduyu sorgu savunma karar
Hızla işleyen tüfekler mekanizmalar”*

(Türkiye Kadar Bir Çiçek, Can Yayınları, 1988, İstanbul)

Burada durdum. 2002 yılı mıydı? Daha mı eski... Solduyu adıyla dergi çıkarmıştık. Sosyal demokrat çizgide bir dergiydi. Sanat Sorumlusu bendim. O dergiye verdiğimiz adı sevmiştik. Sağduyu olur da solduyu olmaz mı diye... Sözcüğün daha önce Ergin Günçe tarafından kullanıldığını bilmiyordum...

***

Dün Ankara Üniversitesi'ndeki kurs sonrası, öğrencilerden Pınar'ın babasıyla buluştuk. Şah'ta oturup çay içtik. Pınar, daha önce söylemişti bana görüşme isteğini... **Mehmet Yaşar**... Sağlık Bakanlığı'nda, Sivil Savunma Uzmanı olarak çalışıyormuş. Avşar'lardan. Kayserili. Köydeki yaşlılarla konuşmuş. Teyp kaydı yapmış. Çözmüş onları sonra... Sayfalarca yazı... İlginç veriler... Aile ve köyünün geçmişine ilişkin. Onları kitaplaştırmak istiyor. Ciddi bir editör gerekli. **Ahmet Özdemir**'le (Şeker Ahmet) tanışıyorlarmış. Tamam dedim, en iyi editör odur... Üstelik Avşarlar'ı iyi tanıyor...

hülya deniz ünäl

Balkon Yalnızlarından Biri: Aslıhan Tüylüođlu

1972 Aydın doğumlu. Erciyes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi ve A.Ö.F Türk Dili Edebiyatı mezunu. Balkon Yalnızları (2008), Yokuş Çıkan Su (2011), Bir Kadın Masalı (2013) ve Kuşların Akşamı(2015) olmak üzere toplam dört şiir kitabı var.

-İlk şiirin 2005 yılında Hayal Dergisinde yayımlandı. İlk kitabın Balkon Yalnızları'nı ise 36 yaşında yayımladın. Çok güzel bir ilk kitaptı. Yedi sene sonra 4. kitabın Kuşların Akşamı ile çıkageldin. Baştaki bu gecikme ve sonrasındaki acele neden?

Doğrusu sebeplerim seninle benzer. Oradan oraya sürüklenen şehirler... Bir şiir ortamı, iklimi bulunmayı yazılıp şiir defterinde biriktirilen şiirler. Geçiciliği içinde hayatı biriktirme çabası... Sonra İzmir'e yerleştim. Doğru yeri buldum. Senin de yönlendirmenle, Veysel Çolak gibi doğru insanlarla tanıştım. Türk şiirini öğrenmek için yeterince zamanım oldu. Biriktigimi düşününce de şiir yayımlatmaya başladım. Ben yaparken öğrenirim diyenlerden değilim. Bilip de yapmak isterim. En büyük zamanı bu aldı sanıyorum. Sonrasında da acele ettiğimi düşünmüyorum. Kitaplarımı iyi incelenirse hiçbirinin aceleyle gelmediği, belli bir düşünce ve teknik çalışmanın ürünü olduğu görülecektir. Kaldı ki dört kitabım on bir sene gibi bir süre zarfında

ortaya çıktı. Ortalama iki buçuk sene bir dosyayı tamamlayabiliyorum. Bu sürenin her şairde değişeceği görüşümdedir. Bir röportajda Enver Ercan'a niçin az yazdığını soruluyordu. Onun cevabı çok hoşuma gitti. "Ben sokağa daha çok bir editör, bir yayıncı olarak çıktım." diyordu. "Şiir yazmak için sokağa bir şair olarak çıkılması gerek"tiğini söylüyordu. Benim için şiir her türlü diğer yazın alanlarının önünde. Sokağa şair olarak çıkmayı seviyorum. Yaşarken, okurken, gezerken, gözlemlerken düşündüğüm ve duyduğum şeylerin yoğunlaştığı zamanları şiire ayırıyorum, yazdıklarım üzerinde defalarca çalışıyorum.

- Şairler üzerine poetik yazılar yazdığını ve araştırmalar yaptığını biliyoruz. Onların yaşamına ve şiirine girmenin seni ve şiirini zenginleştirdiğini düşünüyor musun? Bu tür çalışmalar, edebiyata nasıl bir katkı sağlar?

Gerek paylaşsın gerek kendi için baksın, her şairin diğer şairlerden şiiri öğrendiğini söyleyebiliriz. Ben sevdiğim bir şiirin gizini çözmeyi seviyorum. Şiir incelemesi de şiir gibi tutku benim için. İlk incelememi lisede Yahya Kemal'in "Ses" şiiri üzerine yapmıştım. Şimdi yedi sekiz kadar şiir incelemem var. Bunlardan üçü ödüllü. Şairlerin gerek kendi pratiklerinden gerek başka şairlerin pratikleri üzerinden poetik sonuçlara varmaları önemli. Şairlerin bu tür çabası,

akademik çevrelerin hep geriden geldiği, eleştiri kurumunun zayıf olduğu edebiyat dünyamıza verilmiş taze kan, üflenmiş temiz bir soluk.

-Metin Altıok Sokağında bir dönem oturduğun ve şiirini yazdın sonra. Şimdi oturduğun sokağın da bir hikâyesi olduğunu biliyorum. Şair ve mekân arasında bir bağ kurulabilir mi, nasıl?

Evet Metin Altıok sokağında bir yıl kadar yaşadım. Sokağa her girdiğimde burkulurdum. Bu, bulunması zor, dar sokağa neden Metin Altıok'un ismi verilmişti. "Yüzüne yakışır mıydı sokağı?" hep düşünmüşümdür. Şimdi de yine İzmirli yazar Cahit Atay'ın adının verildiği sokakta yaşıyorum. Kuşların Akşamı'nda bu sokak ve genel olarak İzmir için bir şiirim var. Edip Cansever "İnsan yaşadığı yere benzer" diyor. Bulduğumuz şehrin sokakları, iklimi, insanları, yaşantıları bir biçimi ile şiire de giriyor. Girmeli de zaten. Şiirin bir coğrafyası da olmalı.

-. Kedisever şairler ülkesinin vatandaşısn. Kedi senin de vazgeçilmez Şairler ve kedileri arasında şiirsel bir bağ kurulabilir mi, ne dersin?

Kedi duygusal tepkiler verebilen bir hayvan. Birlikte yaşayınca onun da bir kişiliği olduğunu görüyorsunuz. O da sizinle duygusal bir bağ kuruyor. Hatta ruhsal durumunuzu anlayıp ona göre bir tepki verebiliyor. Benim kedim Bican, biraz da bana benziyor. Kavgadan uzak, sessiz sakin yaşamayı seviyor. Mamasını paylaşmayı biliyor. Ben çalışırken pencereye uzanıp sürekli beni izliyor. Yazdığım süre ne kadar uzun olursa olsun oradan ayrılmıyor. Onun da benimle çalıştığını düşünüyorum. Zaten kitap çıktığında günlüğüme şöyle yazdım: " İlhamı kedilerden aldık, kitap kuşlara gitti. İyi ki Bican bunu bilmiyor."

-Edebiyatta yapmak istediklerin var mı, neresinde olduğunu düşünüyorsun?

Ne olursa olsun yazmaya devam etmek amacım. Her kitapta kendi şiirime bir şeyler daha eklemek. Şu anda ulusal dergilerin çoğunda yazı ve şiirlerim yayımlanıyor. Kendime bir alan açtığımı, ilerlediğimi düşünüyorum.

-Edebiyatın ortamında geçirdiğin yıllar içinde geriye dönüp baktığında sana en ilginç gelen şey, anı, olay v.s neydi?

Yazdıklarımı yayınlamaya karar vermemde Ahmet Erhan'ın şiirleri ile tanışmamın payı büyük. Onun şiirlerinden yazma cesareti aldım. Bütün kitaplarını tamamlayıp okuduğumda 2000 yılı idi. Yayınevine bir mektup yazdım. Mektup geç de olsa eline ulaşmıştı. Bana cevabında can yelekleri diyerek adres ve telefonlarını vermişti. Çok konuşup çok yazışmadık Ahmet Erhan ile. Ama benim için değerli olduğunu her fırsatta ifade edebildiğim şairlerimden. Yaşama direndiği gibi ölüme de direndi. Geçen sene bir kitapevinde onun toplu şiirleri olan "Burada Gömülüdür"ün yanında benim "Kuşların Akşamı" duruyordu. Bu beni çok duygulandırdı. Tuhaf oldum. Üzüldüm bir yandan, bir yandan da onunla konuşmak istedim. Bana öyle geldi ki öte diyardan benimle konuşmuştu. Artık bana gönderdiği can yelekleri yoktu. Ama şiirleri vardı. Kitap rafının fotoğrafını çektim ve günlüğüme Ahmet Erhan'a ulaşmak üzere bir mektup yazdım.

-Kendine sorulmasını istediğin bir soru var mı?

Şiir senin için ne ifade ediyor? Cevap: Yaraya merhem, kedilere ekmek, kuşlara gökyüzü, insanlara düş, tohuma yağmur, umuda pencere, bana bir balkon şiir. Aklımda bir dize, kalbimde bir ses varsa yaşadım sayıyorum kendimi.

Meryem Coşunca ile Söyleşi

1-Oldukça geniş bir yelpaze içinde yol alan şiirimizin, hangi damarında, hangi rüzgârında hissediyorsun kendini?

Oldukça geniş, evet ve bunun bir güzellik olduğunu da dile getirmem gerek. Şiirdeki damar meselesine gelince, hissettiğim bir rüzgar durumu veya damarı yok esasen ancak şöyle diyebilirim: Kapı eşiğinde bir dert, bir kaygı var ve orayı daha da oymak,deşmek istiyorum, hayatla yüzleşmek istiyorum, o kapının ardına sızmak istiyorum ve bunu yaparken izlediğim yola ben damar diyebiliyorum. Şiirin yüzleşmek isteyen damarı, eşelemek isteyen tarafı...

2-Son dönemde, şiirin (belki de genel olarak sanatın), toplumun büyük çoğunluğundan giderek uzaklaştığı gibi bir kanı yaygınlaşmakta. Eğer böyle bir uzaklaşma olduğunu düşünüyorsan çözüm önerilerin nelerdir?

Soruyu okuyunca aklıma Gülten Akın geldi. Hani demiş ya : “ İtip beni/ balıma dadanan bu çağı hiç sevmedim.” Bu çağ böyle olunca içe çekilmemek, bireyselleşmemek mümkün mü? Yalnız kalacağım saatleri düşünüyorum ben daha sabahtan şehre daldığımda. Ortaya çıkacak olan ürünlerin de toplumdan uzaklaşması doğal bu sebeple ama büyük çoğunluğunun uzaklaştığı kısma katılmıyorum. Toplum ve iktidarlar insanı kendine yöneltse de bu yeryüzüne ayak basıyoruz ve dünya ileyiz. Ne kadar dışındayız desek de bir o kadar içindeyiz.

Uzaklaşma değil de dinlenme olabilir bu ancak, sağlıklı devam edebilmek için.

3- Şiir dergiciliği ve yayıncılığı konusunda neler söylersin?

Açıkçası bu aralar yoğun takip edemiyorum yaşadığım yerden kaynaklı. Sosyal medyada gördüğüm kadarı ile laf söyleyeyim diyorum ama bilgi kirliliği fazla olduğu için geri çekiyorum kendimi; ancak şunu diyebilirim genel olarak: dil üzerine düşünülüyor, kaygı yok. Acele ediliyor, ürün yayımlayan da, yayımlatan da kolaya kaçıyor. Ama bu kolay değil ki, nasıl bir sorumluluk ister düşünelim; ben düşündükçe, “Yoo! şimdi haddim değil” diyorum mesela. Geride durmayı tercih ederim bayağılık içinde olmaktansa. Bu çağ hiç ciddi değil, dert şu: Vitrinlik. E bol kazanç o halde! Kolaylığa kaçan ve çabuk tüketmeyi seven kitle de çok ne de olsa.

4- Günümüz bilim ve teknolojisi gündelik yaşantımızın çok ötesinde bir yerlerde seyredip aklımızın henüz almadığı sonuçlara ulaşıyor ve olan biten her şeyi olağanlaştırıyor gibi. Bu arada, içinde yaşadığımız bireysel ve toplumsal hayatımız da inanılmaz bir hızla yol alıyor “zaman” içinde; başımızı kaldırıp da bakamıyoruz sanki çevremize. İşte böylesi bir yepyeni ortamda şiir, bilim ve hayata yetişebiliyor, onlara uygun yeni biçimler, sözcükler üretebiliyor mu sence?

Diyeceğim şu ki insan kendini pek kaptırmamalı zamana ve zaman içindeki tüm şeylere. Kendimizi bulmanın da

yoludur bu. Etrafa baktığımda kimseyi iyi görmüyorum. Her şey çok hızlı, her şey çok akışkan... Bilirsiniz, hızlı ve çabuk olan şey uçucu da olur. Tüm bu uçuculuktan elbette sanata sığınmalı insan. Başını kaldırıp bir durup bakmayı da bilmelidir, sorular sormalıdır kendine, ben ne yapıyorum? Benim amacım, derdim ne? Kaygı işte yine mesele... Kaygı ve inat olduğu sürece şiir hayata sızacaktır, insan da dönüşecektir elbet şiir de ve çağı da içine alarak ilerleyecektir her şey, bugüne dek olduğu gibi.

5- “Şiir ve faşizm”, “Şiir ve vicdan”, “Şiir ve barış”, “Şiir ve özgürlük” desem, hangi cümleler dökülür kaleminden?

Zaten şiir yazmışım, cehennemliğim... İlk söyleşim bir de ... Son sözü kısa tutup sıkı sıkı tutunayım şu kelimeye: Bellek! O hep hareketli ve çoğul olan şey! Onunla düşünüp üretmek ve inat etmek gerek.

bozkır ve başka şeyler

meryem coşkunca

ağladım.sustum.ağladım.sustum.sus...
söz kanımda çoğaldı ve kum
doldu omuzlarımdaki çatırdamaya
uyanişımı ısırın korku
uyuşturdu belleğimi
intihara bile asılmıyorum artık

her şeyi unuttum, güldüm
her şey beni unuttu, güldüm
her şey bana o'ydu, güldüm
her şey beni oydu, güldüm
bir kaset çalıp dindirdim kendimi ve
bekledim
bir çivi gibi bükülüp kendime dönmek için

ağladım.yittim.ağladım.yittim.
eski bir çağdan hareket ediyor kemiklerim
geldim

geldim

süsleyip annemin sessiz ölüsünü
öpüp çocuk alınımdaki kederli püskülü
okşayıp öfke içinde ıssız yeryüzünü
geldim

bir hayvana dönüştü sesim
ve gecenin böğüren içine
yerleşmekteyim

sözün kaynağını çınlatıyorum
inliyor bozkırın ilikleri. yeryüzü keskin
ruhlarımıza dağılmış göz yaşı tuzları
ve aradığımız dingin bir duyumsama
kıpkızıl bakışların kuytusunda

susmak ve kış, iki uzun vakit
yazgı gibi yapışan ev camlarına
bakın
kefenini yırtıp tütün sarıyor geceleri ölümler
bakın

ben acıya dikensiz tarafımla uzandım
ve öfkeli hayvanımı akşam üstleri
bir yılan gibi gecenin ortasına saldı
bakın

bakışın kası var, duyuşun kası, susmanın kası var
ve inadin
susulsa da uzun uzun
bakışımın solumasını durmadan hızlandırıyorum
ve kaslarımı güçlendiriyorum
kırmak için bölüştüğümüz suskunları

(Herhangi bir şeyle açılmayacak mektuplara dair)

*Ne kadar derin bir gövdeyle sarsan da kalptir, eskir!
ilk çalkantıda yüzeye vurur, boşluğun hafifliği.*

yastığa tek düğümle düşür_ düğüm başım,
kör_ düğümle çıkıyor sabaha,
gecenin artan rengiyle tamamlanmış,
gör_ düğüm düş, doğruluyor.
bir alyans gibi süzülüp uzaklaşıyorum,
sıyrıldığım elin sıcaklığını hatırlamaktan...

herkes kendi birimiyle ölçüyor,
anılarıyla mesafesini.
en mahrem yerinden katlanır çünkü mektup
kapatıldığı yerden de açılır.

ya hiç açmamalı, yahut vakti şaşırın
çiçeğin, cesareti kadar şımartmalı.

şiir de bir olasılık, dilin aşkınlığıyla gelecek olana.
ama mutlaka gelecek birine,
erkenden açılmış mezar sabırsızlığıyla
en yakınına : "ilk toprağı sen at" demekle
şiirini yazacak olana : "İlk dizeyi sen kur" demenin
vaktiyle fark edilmemiş benzerliği.

ali şiire ne güzel yakıştırdı

sözün küsuratını atıp
patlayacak şakak aramadan önce
kendi kalbine patlayan birinin
kurcalanmış evhamını düşürdüğü,
elmacık kemiğindeki gölgeye seslendim:

gel barışalım ali

hiç yan yana yürüyemedik
onca şehzadenin geçtiği
daracık sokaklarından Amasya'nın.

allahın, devletle aynı fikirde olduğunu sezdiğimiz
sokak, en uygun ifadeyi ararken yüzüne
her ayın ortasında "pazartesi" alır, salı okurduk nedense
marx' ın gözden kaçırdığı
Perihan' nın "mutfak kazaları"nı.

" Sen hep Samsun' a mı çıkarsın ay oğul, ay Kemal' im"
dizesini kimin gözlerine bakıp okuyacağız?
dernekler masası da uğramaz oldu..

hiç bir yere küçük adımlarla gitmedik
büyük adımlarla gidilmiş yerlerden
küçük adımlarla dönülemez.

mürekkebi soğumadan küslüğümüzün,
gel barışalım! avın değil,
avcının yolunu değiştirmesidir iyilik hali.

bak Yeşilirmak hep aynı nezaketle yıkıyor,
yoluna çıkan iğdenin ayaklarını.

"hangi nehir daha derin, akar"deme
hangisi iki kıta gibi yarıyorsa bizi...

Günleri yılana boyamışsın
Ürkütmüşsün atları
Yaklaştım, yaklaştım mevsimine
Sana bir ay yüklemek istedim
Adını bir çiçekçi koymalı
Elleri dağ kokan,
Gülüstos desin adına

Yaklaştım, yaklaştım mevsimine
Sana bir rüzgâr yüklemek istedim
Adını bir denizci koymalı
Gömleğinin yakası martılar,
Şapkası şiir
Fora yürek desin adına

Sana yüzlerce yağmur yüklemek istedim
Adını karpuzcu Hüseyinler koymalı dedim
Sesinden tanır damarın kabağını,
Dantel işleyen Ayşelerin
Gözüne kazınmış ipince bir nehir koymalı adını,
Ziyalar koymalı dedim
Gövdesinde uçurum kaynatıp
Hayata türkü süzmüş Ziyalar...

Yaklaştım, yaklaştım mevsimine
Atların ürküntüsüydü koşan
Havada bir hançerin sapına kadar paslı kokusu
Sen kendine uzaktayken
Yaklaştım, yaklaştım mevsimine

ayşe özgür aydoğan

özgür sinema 6

la la land

Hayalci, ay ışığında yolunu bulan insandır. Cezası da şafağı başka herkesten önce görmesidir.

Oscar Wilde

Genç ve yetenekli yönetmen Damien Chazelle 'in İlk filmi Whiplash yine müzik temalı bir film, beğenmişim. Ancak yönetmenin yaratıcılığı ve dehası bu ikinci filmde daha belirgin biçimde ortaya çıkıyor.

Romantik ve modern bir müzikal olan La La Land, Los Angeles'ta geçiyor. Sinematografik açıdan çok başarılı bulduğum filmde çekimler, loş ışıklı mekanlar, Los Angeles'dan manzaralar harika. İzlemeye başladığınızda dönem filmi zannedebilirsiniz. Giysiler, müzikler, arabalar ama bir bakıyorsunuz ki film günümüzde geçiyor. Şimdi de yaşarken geçmişe duyduğumuz özlem gibi. Yönetmen bu duyguyu her sahnesiyle filmine katıyor.

Hikâye, kalabalık bir otoyolda arabasından inip aniden şarkı söylemeye başlayan bir genç kız ile başlıyor. Aynı eski müzikallerdeki gibi diğer insanlar da arabalarından inerek bu şarkıya eşlik ediyor ve dans etmeye başlıyorlar. Bu trafik ve kalabalığın içinde ilk defa karşılaşan Sebastian ve Mia'nın yolları daha sonra da farklı yerlerde tesadüfen kesişecektir. Sebastian, klasik caza âşık bir piyanist ve kendi müziğini özgürce yapabileceği bir caz klübü açmayı hayal ediyor. Ancak klasik cazın artık eskisi gibi

rağbet görmediğini kabul etmek istemiyor. Mia ise oyuncuların takıldığı bir kafede garsonluk yapıyor ve onun hayali de oyuncu olmak. Mia, sürekli oyuncu seçmelerine katılıyor. İyi bir oyuncu olmasına rağmen şansı bir türlü açılmıyor. Seçmelerden hep olumsuz yanıtlar alıyor. Hayallerinden vazgeçmek istemeyen ve aslında birbirine çok benzeyen Mia ve Sebastian'ın karşılaşmaları, sonunda aşka dönüşüyor. Fakat ilişki ilerledikçe sorunlar başlıyor. Sebastian'ın müziğinin artık çok rağbet görmüyor oluşu ve para kazanma zorunluluğu hayallerini gerçekleştirebilmesinin önünde bir engel. Mia'da bir türlü başarıyı yakalayamadığı için artık hayallerinden vazgeçmek üzeredir. Hayatın gerçekleri kimi zaman bizi ideallerimizden ya da aşkımızdan vazgeçmeye zorlar. Bir de bakmışız ki hayalini kurduğumuz şeylerin hiçbirini yapamaz durumda ve bambaşka şeyler içindeyken buluruz kendimizi. Birbirlerini destekledikleri hayat, hayallerini gerçekleştirmelerine ve aynı zamanda aşklarını yaşayabilmelerine izin verecek midir?

La La Land, Sebastian (Ryan Gosling) ve Mia (Emma Stone) 'un beraber rol aldıkları üçüncü film. Aralarında ki uyum tartışmasız muhteşem. Özellikle bu filmde ikisinin beraber şarkı söyledikleri bir sahne var ki, hem şarkıya hem de ikilinin oyunculuğuna bayıldım. Justin Hurwitz'in "City of Stars" adlı şarkısını söyledikleri sahne. Bence çok romantik ve hoş bir parça. Klasik cazın öldüğünü düşünenler bu şarkıyı dinlemeli ve yaşayan bir şeyin hiçbir zaman bitmeyeceğini bir kez daha düşünmeli. Bana kalırsa yönetmen, Sebastian rolü için de Mia rolü için de en doğru isimleri seçmiş. Ryan Gosling, gerçek yaşamında da halihazırda bir müzisyen ve bir piyanist. Aynı zamanda romantik ve hüzünlü bir havası var. Emma Stone'da Mia rolüyle çok başarılı. Nitekim 89. Oscar ödüllerinde bu rolüyle en iyi kadın oyuncu ödülünü aldı. En iyi yönetmen, "Damien Chazelle", en iyi müzik film müziği, "La la land", en iyi özgün şarkı da benim en sevdiğim şarkı olan "City of Stars" a gitti.

Film, toplam 6 dalda hak ettiği ödülleri aldı.

Filmin sonu sizi belki biraz şaşırtabilir ancak bazen hayallerimiz ve ideallerimiz çok güçlüyse her şeyin önüne geçebiliyor. Bu nasıl aşk demeyin. Tarihte devrimciler de sanatçılar da zaman zaman idealleri uğruna pek çok şeyden vazgeçebilmişlerdir. Her şey başka türlü de olabilir miydi? Mia, filmin sonunda bunun da

hayalini kuruyor. Ve film, içimizi burkarak bitiyor.

Yönetmen : Damien Chazelle

Oyuncular : Ryan Gosling, Emma Stone, John Legend

Müzikler : Justin Hurwitz

Tür : Müzikal, romantik

Vizyon Tarihi:30.12.2016

karşı/laşma

ozan eren

Bir ağacın kovuğuna sakladığım sözcükleri aramaktan gelenler varmış.

Buyursunlar...

Bu kitap size tam oldu,

derken açılan yarıktan içeri girince beni göreceksiniz.

Yarayı sarmaya yetmeyen kabuğun altında yatan benim

- zulmedilmiş bir hakikate maruz halklar arasında.

Beklenen anlamı karşılamayan ifade! Şaşır/ma!

Esas zanlılar ortaya çıkınca yüzleşeceğiz.

borcunu kötü ödüyorsun şiire

baykal dimli

Beni yazarak onurlandırmıyorsa şair
Ben yaşanmış sayılmam,dedi aşk

Islanmayan aşıklar yoksa sokakta
Ben bir hiçim,dedi yağmur

Aşık değilsen hürlüğe
Rüzgara ve kalbine
Borcunu kötü ödüyorsun şiire,
Dedi yeryüzü

Dokundu kalbime diři tanrı. Agnostik
tümcelerde retorik sözcük beklentisi.
Buhur ve ıslık.

Sav: Diři tanrı arındıracak günahlarımdan beni.

Saçma umur ve gerçekleşmeyen mucize. Oysa
inanmıştı kendine kendinden çok. Bekleyiş
ve fantazyaya.

Râm: Kesinlikle o ben değilim.

Saplantılı olan tanrının kendisi ya da dişiliği
her şeye sebep olan. Sadece bir an saçlarından tutup
yatırmak istedim. Sadece bir öpücük dudaklarından
rahle üstünde.

Sanrı: Tanrı'nın dişiliği değil, yasaksevi
heyulasındaki ben.

Ne tanrının dişiliği ne benim istemim daha güçlü.
Duruk bir hata. Seçemediđim göz renginde
mavi ile yeşil arasında
bulutsu kaçış.

Sanı: Diři tanrının düşüncesi kesin değilse de

İçgüdüyle-

saklanır gerçek

bükülmez gölge!

sıkıyönetim
tanrısıyla kadın

yağmur sunar

Vahşi krallık
Kiblesiz pişmanlıklardan
Dokuyor Sezar'ını

Ferforje parmaklıklarda
Cüceleşmiş dev erkek
Sıkıyönetim
Tanrı dekoruna,
Okyanus tanrıçası saçı
Kente cumba

Uzun metrajlı topuğunun sesinde
Mermer kollu nöbetçiler
Dört köşeli hayaller,
Yanlış eksendeki evren kadını
Gondolunda yunus
Balığı masalı

Geceden gece
Hüküm pantolonları
El koyunca
Dağ köpüklerine
Mor ve mavi
Memesinin sevişmeleri
Tunçlaştırıyor
Gölgesiz simaları

sadece hüzün

önder çolakoğlu

Her özleyiş
Çağırır kuşları
Yalnızlık kederiyle
Öptüğüm çocuk adları

Tramvaylar geçer
İçimden
Tramvaylar
ihtilal meydanları

Sardunya kadınları
soyunur
Çekilip dizelere
savurur karanlığı.

Desen: Oğuz Demir

durmuş taşdemir

izdüşümü

kalbi kanıyor gecenin,
akvaryumun gölgesinde
arap saçı bir rüzgar.

tırmanıyor merdiven boşluğuna
boğazı sıkın kablo
boşlukta sallanıyor her şey.

bir ünlemdi yaşama
kimse fark etmedi
şimdi yalnızca soru işareti.

bir gün

bir gün bağı açık, yağız bir şiir
akıtacak terini,
kurşun gibi dökcek sözlerini
soluğumuz olacak.

umuda kızarmak gül.

söz tutuşur

incitilen bir şiirin şairiyim
ateşiyle dağlanan.
Her dize ayrı savrulur,
her sözcük ayrı ağlar
ve söz tutuşur
yanar kitap ortasından.

zonguldak hatırası

Bu bir caz korosudur sokaktan akar
bu ise kıvrılmasıdır ellerin birbirlerine doğru
insanlar bununla dertlerini anlatır
karşında yılgınlığı törpüleyen deniz
denizin üstünde koca koca gemiler
gemilerin üstünde poulos'un insanları
insanların üstü gökyüzü
gökyüzünün üstü de gökyüzü

bizim bu yaptığımızda bir yaşam çeşitlemesidir
kavgalarımız da aşklarımız da bu yöne bakar
deriz daha iyi bir yolu bulunur hayat denen sonuvar nesnenin
çünkü mutlaka vardır daha da iyisi en iyisinin

Bu bir caz korosudur sokaktan akar

■
■
■
■
imran tali aydın

sevgili nihat abi, ustam, yoldaşım.. -

Bu mektubu sana uykudan uyanmaların iyice ağırlaştığı bir haftadan yazıyorum. En ağırından başlamak isterim. Fidel'den. Yaşayanların en güzeli, sevgili Küba'sının artık onsuz da yapacağına ikna olmuş ki, gitmeye karar vermiş. Ülkesi için savaşanları gördük ve ölenleri de. Ama ülkesi için inatla ölmeyen, insanların onsuz bir ülkeye alıştırmadan gitmeyen bir lidere ilk defa şahit oluyoruz. Nihat Abi, nasıl olur da bir insan ölürken bile bu kadar ölemez? Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin, Fidel'in Küba'yı yaptığı gibi yazılmış bir şiirdir.

Başka nahoş haberler de geldi. Kendisini aydın, yazdıklarını da aydınlık zanneden meczupların açtığı dava ile 5 ay 25 gün hapis cezasına çarptırıldın. Devamı da yolda. Gözün aydın; sömürgeci, asalakların, zalimlerin mahkemeleri sayesinde göğsünde taşıyacağın bir madalyanın daha oldu. İlki 72'deydi, 2 sene yatmıştın. İkincisi 80'de. Vatandaşlıktan çıkarılanlar

listesinde ilk sıradaydın. 16 yıl sürgünde kaldın. Vatan Haini olmadığını sağır sultan da anlayınca, 96'da yasağın kalktı. Fakat dönemedin yurda. Kurulu bir hayatın vardı. Eşin vardı, güzeller güzeli kızın Mavi vardı. Onlar çekmesin diye gurbeti, sen gurbete razı geldin. Yine de mitingler, fuarlar, toplantılar, mahkemeler için yurda her geldiğinde **“acaba onu tutuklarlar mı?”** korkusundan kurtulamadı ailen. Sense onlara hep Türkiye'nin, insanlarımızın güzelliğini anlattın. Seni süren, tutuklayan, işkence eden bir memleketin; her gün bombalarla kör edilen, kan gölüne çevrilen bir memleketin aslında dünyanın en güzel yeri olduğunu, çünkü bizim olduğunu anlattın. Ve ne vakit **“İncecikten bir kar yağar / tozar elif elif deyu”** türküsü çalsa, ellerinle Basel'e düşen kar tanelerini toplayıp, düşündün Elbistan'ın İncecik Köyü'nü. Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin, yurdundan uzakta dahi kendi yurdunu ve kendi insanını arayan, yurtsever bir şiirdir.

Hazır konu göğsünde taşıdığın madalyalardan açılmışken, göğsünden bahsetmek isterim. Seni izlediğim bütün söyleşilerde, mitinglerde, şiir okumalarında dikkatimi çeken ilk şey göğsünün şiirin veya yaptığın konuşmanın ritmine göre usulca inip kalkmasıydı. Nefesini kesik kesik, göğsünü sektirerek alıp veriyorsun. 1917 Rusya'sında, 1923 Türkiye'sinde, 59 Küba'sında ve dünyanın nice zamanlarında nice yerlerde zalimlere karşı dövüşen mavzerleri anımsatıyor

bu bana. Göğsün bütün gücüyle gerilip hırsla atılıyor öne; 40'larda, anavatanda panzerlere karşı duran göğüsler gibi. Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin, kalbi yaşamak arzusuyla çarpan bir şiirdir.

74 yılında cezaevinden çıktığında, İbrahim Kaypakkaya'nın hikayesini anlatmayı kafana koymuştun. İbo'yu tanıyordun. Hakkındaki her şeyi biliyordun, yetinmedin. Bütün arkadaşlarını dolaşip bilgiler topladın, yetinmedin. Köyüne gidip annesini, babasını buldun. Seni uzaktan gördükleri ilk anda anladılar kim olduğunu, ne için geldiğini. Sana sarılıp ağlayarak oğullarına ağıt yaktılar. “Ser Verip Sır Vermeyen Bir Yiğit” orada, o anne babanın acısıyla yoğrularak yazılmıştı. Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin, ustalığını hayatın nefesiyle birleştirmiş bir şiirdir. Aynı nefesi, Deniz Gezmiş ve arkadaşları için de üfledin şiirine. Şiirin, hikayenin, belgeselin, anının,

romanın, hayal gücünün iç içe geçtiği yeni bir türdü “Darağacında Üç Fidan”. Genç nesiller on yıllardır bu kitabın sayfalarında tanışıyor devrimci fikirlerle, 100 baskıdır, hala. Senin keşfin olan diğer bir tür ise yakın zamanda yayımlanan “şiirözü” yapıtlardır. Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin darağacında bile filizlenen, yaratıcı bir şiirdir.

Sen hep dersin ki; **“Ufacık karıncayı bile ezsen, o boyuna postuna bakmadan direnir sana. Ya insan nasıl boyun eğsin.”**. Ödeyeceğin bedel ne olursa olsun direnmekten vazgeçmedin. Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin direngen bir şiirdir. Çalışkanlıkta da karınca gibisin. Geceleri doğru düzgün uyumaz, sabahları da güneş doğar doğmaz uyanırsın. Akşama kadar çalışır, yemek yemeyi ve su içmeyi işten dönen eşin sayesinde hatırlarsın. Bugüne kadar 30'un üzerinde eser verdin. Sadece 2016'nın Eylül ayında, tam dört kitabını baskıya hazır bir şekilde yayınevine teslim etmiştin.

Hem de ilk kitabını baskıya vermiş kadar genç bir heyecanla. Bu sebeple söylüyorum; senin şiirin, çalışkanlıkta karınca gibi, arı gibi, işçi gibi bir şiirdir.

Örgütlü mücadeleden hiç vazgeçmedin. *“Tek insan nedir ki / Sadece bir damla”* dedin. *“Örgütüm”* dedin *“.. al beni halkımla yeniden yarat.”* Türkiye’de sol yükselirken vardın. 68 öğrenci hareketlerinin de içindeydin, 70’lerde işçi sınıfı siyaset sahnesine çıktığında da hep mücadele ettin. Meydanlarda kalabalıklara haykırdın şiirlerini ve 78 1 Mayıs’ında tek başına içeriden iki memuru örgütleyip Van Kalesi’ne kızıl bayrak çeken de sendin. Yurt dışında yaşadığın tek bir gün bile mücadeleden geri adım atmadın. 2009 seçimlerinden sonra *“Benim seçim sonucum TKP’ye üyelik başvuru mudur.”* diyen yine sendin. Hemen ardından 9. Kongre’de haykırdın yoldaşlarına: *“Tek umut ki -yaşam bitti demeye varmıyor dilim / O da çocukların sesleri / İsyân edin, isyan edin, isyan edin.”* Sen öyle cesurdun, öyle kararlıydın, öyle bir bilinçle yoğurmuştun ki kendini, sanatçıların siyasete fazla bulaşmamasını söyleyenlere inat, çıktın TRT’ye, Türkiye Komünist Partisi’nin seçim konuşmasını yaptın, oy istedin. Bu nedenle söylüyorum; senin şiirin örgütlü aydınının şiiridir.

Sevgili Nihat Abi,

Sen bu memleketin bütün girişlerinde, üzerinde çıkmaz

kalemle “Yaşasın Sosyalizm” yazılı bir istinat duvarısın..

Hani diyorsun ya “Memlekette bu kadar acı yaşanırken yazacak bir şey bulamamaktan şikayet ediyorsunuz, olacak iş değil. Çünkü bir çiçeği öğrenmek istediğinizde onun adını internete yazıp bakıyorsunuz. Ama siz, hiç doğaya çıkıp aramamışsınız o çiçeği. Bir kere bile dokunmamışsınız. Kokusunu bilmediğiniz çiçeğin imgesini kuruyorsunuz.” Haklısın. Bize en büyük öğütlerinden birisi budur. Arkanda kokusunu, dokusunu bildiği çiçeği yazan bir kuşak bırakmak istiyorsun. O çiçeği zalime ezdirmeyen, benim elimi koparmadan o çiçeği dalından koparamazsınız, diyen bir şair kuşağı bekliyorsun. İçin rahat olsun. Çalışıyoruz. Edebiyatı; bir damladan fazla etmeyen yalnız insana özenenlere, kaybedenin hep mazlumlar olduğunu görmeyip kaybetmeyi halkın zaferine yeğ tutanlara, özgür halklara karşı tetikçilik yapanlara, emeği yüceltmeyip sömürgelemlerle kavga etmeyenlere, sanatına fildişi kule isteyenlere, piyasacılar, sanat sevicilere, koyunun olmadığı yerde abdurrahman çelebi denen keçilere, bilgi ve yeteneğini hayatın nefesi ile buluşturmaktan bir haber olanlara, aydınlanmadan ve ilerlemeden nasibini almamışlara, ota, boka, kafaya bırakmayacağız. Yalnızlığımızı değil, örgütlülüğümüzü öveceğiz. Halkı, ezilenleri ve umudu yazmaya devam edeceğiz. Senin gibi yapacağız, Fidel gibi yapacağız.

Zafere kadar daima..

Güneşin sabrı toprağın bereketi
Söz gül, yol gülden öte...
Kar çiçekleri dağların gölgesinde
Yorgunluk yineler kendini
Bahçeden bahçeye boylanır fidanlar

Dile dolanır acı yoksulluk
Gözler şehrin bacalarından tüter
Ekmeğin yakada duruşudur her hâl
Dar vakittir köye dargın kulluk.

Evden eve ter döküp kanayan yol
Gün açan ak yüzlü analar, dualar, katıklar
Kız kardeşler bahçelere serper gülüşlerini
Bir mesafedir ömür köyle şehir arası.

Keder ve gözyaşı bir yürekte
Arkada sabah, önde akşam gece tedbir
Tek kurşunun çift yarası.
Unutuldu, peynirin, ekmeğin, sütün kardeşliği
Yüz ayaklar altında dua boşlukta.

Yoksulluk çığlık çığlığa, içinde anların
Çocukların boncuk gözleri suskun,
İki büklüm babalar ellerinde dizleri
Gözler iner yücelerden köklerine fidanların.

Söz tutmayan beyaz bir kağıt üzerine kanarız.

azgın kürtaş ediliyor,
Topraksız duaya eğilen
Kubbede sesler

Buruşuk uykuna tahrip ritimler;
Ortasından biçtiğın gün
Akıyor geceden

Zaman kaşığı beş evren,
Beş harf
Tarih eskisi ağızını
Bilmezlikle ateşleyen

Babil ağacına varmadan
Diline devrilir tanrıdağı,
Ördüğün eldiven boşa
Isıtmaz günahları

Gemisi olmayan liman
Eşiksiz kapılar,
Seni mırıldıyor boşalan saksı
Kahverengi yalnızlıktır
Rüzgârın mezartaşı

CAZ ŞARKI SÖZLERİNDEN ÇEVİRİLER

STRANGERS IN THE NIGHT *

Söz: Charles Singleton, Eddie Snyder
Beste: Bert Kaempfert

GECELEYİN İKİ YABANCI

Geceleyin bakışıp duran iki yabancı
Geceleyin şans nedir, diye merakla bakan.
Gece bitmeden aşkı paylaşıyor olacağız.
Gözlerinizdeki bir şey çok çekiciydi
Gülüşünüzdeki bir şey çok heyecan vericiydi
Kalbim sana sahip olmam gerektiğini söyledi.

Geceleyin iki yalnız yabancı
Geceleyin birbirimize yabancıydık
İlk selamımızı verdiğimiz anda az çok biliyorduk
Aşk sadece bir bakış ve bir ılık kucaklayıcı dans ötedeydi
Ve o geceden beri birlikteyiz
İlk görüşte aşk, sonsuza kadar aşk içinde
Geceleyin yabancılar için her şey yolunda gitti.

Çeviren: Nüket Hürmeriç

*Frank Sinatra tarafından seslendirilerek ünlenen bu şarkı 1967'de İki Grammy Ödülü birden kazanmıştır. Frank Sinatra, caz tarihine "Frank Sinatra Style" (Frank Sinatra Tarzı) denilen bir türü armağan etmiştir.

Bir Anda

Onları gizleyen
sınırları bozdun,
bil kendini,
senin öfkenin
kıvılcımıyla alevlenen
perdenin arkasındaki
cezaevlerini yıktın
bir anda
çığlıksız,
fısıltısız,
o kadar basitti,
ne zaman sarılsan
karanlıkta
(yazıldığı halde)
söylenmiş olmayana
ışık yaratırsın sen.

Hayali Dize

Sigara
dumanları
ve kahve dolu
kupalar,
incinmiş
söz
burgacının
sessizliğime
yaslanıp
başını salladığı
hayali dizenin
yanında.

Dimitris P. Kraniotis

Yunan şair ve tıp doktoru Dimitris P. Kraniotis, 1966'da Larissa İli'nin Stomio Kasabası'nda doğdu. Selanik Aristoteles Üniversitesi'nden mezun oldu. 25 dile çevrilip pek çok ülkede yayımlanan şiirleriyle birçok uluslararası ödül kazandı. Çeşitli uluslararası şiir festivallerine çağrılı olarak katıldı. 2011'de Larissa'da düzenlenen 22. Dünya Şairler Kongresi'nin başkanlığını ve 65 ülkeden 205 şairin katıldığı İngilizce Dünya Şiiri 2011 adlı antolojinin genel yayın yönetmenliğini yaptı. Akdeniz Şiir Festivali, Dünya Şairler Birliği, Dünya Şiir Topluluğu, Dünya Şiir Hareketi ve Yunanistan PEN gibi pek çok uluslararası şiir, kültür ve sanat kuruluşunun kurucu başkanı, kurucusu, yöneticisi ya da temsilcisi. Larissa'da iç hastalıkları uzmanı olarak çalışıyor. Şiir kitapları: İzler (1985), Kil Yüzleri (1992), Düşsel Çizgi (2005), Kumullar (2007), Endogram (2010), Edda (2010) ve Yanılsamalar (2010).

Çeviren: Baki Yiğit